

UŽDUOTYS ARTIKULIACINIO APARATO LAVINIMUI

- ramiai palaikyti iškištą liežuvį (dizartrijos atveju stebime virpėjimą);
- ramiai laikyti iškištą liežuvį ir sekti prieš akis vedamą pieštuką (dizartrijos atveju į tą pusę krypsta ir liežuvis);
- pakelti liežuvį į viršų (dizartrijos atveju jis kyla nelygiai arba nekyla);
- atlikti artikuliacinius judesius, uždėjus ant kaklo ranką (dizartrijos atveju jaučiame kaklo raumenų įtampą arba aiškiai matome galvos atlošimą);
- atlikti sudėtingesnius rankų pirštų judesius (stebime ar nėra pašalinių judesių: žandikaulio judinimo, kaktos raukimo, liežuvio iškišimo ir pan.);
- plačiai išsižioti (atitraukia liežuvį);
- sučiaupti lūpas ir stipriai jas suspausti;
- ištempti lūpas į šypseną, stipriai įtempti;
- padaryti "dūdele", bet ją darant, ištempti lūpas į priekį (kad lūpos būtų kietos);
- ištemptom į priekį lūpom "bučiuotis";
- atliekant liežuvio judesius į šonus, turime liežuvium neliesti lūpų;
- iškišti įtemptą liežuvį; pakankamai išsižioti, kad būtų galima pakelti platų įtemptą liežuvį į viršų (paliesti ar tikrai jis įtemptas, „pasigalinėti“);
- iš plataus liežuvio padaryti smailų liežuvį "adatėlę".

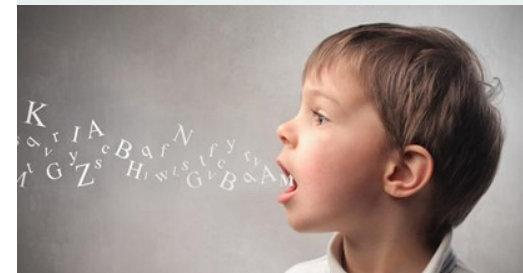

Šaltiniai:

1. V. Baracevičienė (2006). *NEŽYMI DIZARTRIJA*
2. A. Garšvienė, L. Dapšienė, J. Gudonavičienė ir kt. (2001) *NEIŠPLĖTOTOS KALBOS UGDYMAS*
3. A. Garšvienė, R. Ivoškuvienė (1993) *LOGOPEDIJA*
4. S. Vilkienė, E. Novogrodskienė, V. Verpečinskienė (2014) *GARSŲ TARIMO MOKYMAS*
5. www.smm.lt
6. www.logopedinis.lt
7. www.maziejisnekoriai.lt

Kas yra DIZARTRIJA?

Susipažinkime su dizartrijs, jos priežastimis, formomis ir gydymu (gairės tėvams)

Parengė specialioji pedagogė, logopedė
Ligita Kazlauskienė

Kalbos sutrikimas dėl artikuliacijos aparato raumenų inervacijos nepakankamumo. Dizartriko kalba netiksliai artikuluojama, tyli, su nosiniu atspalviu, mažai suprantama aplinkiniams.

Priklausomai nuo galvos smegenų pažeidimo laiko skiriama įgimta ir įgyta dizartrija. Įgimtos dizartrijos atveju kalbos sutrikimas būna sunkesnis. Vaikai nuo pat gimimo negali atlikti artikuliacijos aparato judesių, įgytos dizartrijos atveju vaikai turi kai kurių judesių atlikimo ir tarimo įgūdžių, sukauptą atitinkamą pasyvų ir aktyvų žodyną, besiformuojančią, o vyresniame amžiuje - visiškai susiformavusią gramatinę sandarą bei rišliąją kalbą. Tokiais atvejais išryškėja tik tarimo trūkumai, o kiti kalbos komponentai plėtojasi normaliai.

DIZARTRIJOS POŽYMIAI

- neaiški kalba,
- kalba tarsi visai be jėgos: tyliai arba pašnibždomis,
- labai lėta arba greita, bet vapėjimą primenanti kalba,
- vangūs, lėti, netikslūs liežuvio, lūpų, žandikaulio judesiai,
- vaikas neištaria garso r, tai yra nevirpina liežuvio galiuko,
- negali greit išstarti: 'susišukuosiu, išsišluosiu (painioja s ir š, nes liežutis nespėja atlikti greitų judesių),
- kalbos intonacija keista, nes sunku moduluoti balsą, t.y. ji nuleisti ir pakelti, kur reikia,
- balsas užkimęs, "lyg per nosį",
- kalbant vaikas gauda orą, lyg uždūsta, kalbant teka seilės, reikia priminti, kad nurytų. Sunku kramtyti ir ryti.

DIZARTRIJOS ŠALINIMAS

Dizartrija šalinama kompleksiniu metodu, kurį sudaro gydomosios ir pedagoginės priemonės: medikamentinis gydymas, fizioterapija. Sistemingą korekcinį darbą su vaikais rekomenduojama pradėti kuo anksčiau, kai tik išryškėja kokios nors patologija.

Logopedinis darbas šalinant dizartriją turi būti vykdomas sistemingai. Logopedinių pratybų metu atliekamas:

- artikuliacinio aparato motorikos lavinimas (logopedinis masažas, artikuliacinė mankšta);
- smulkiosios motorikos lavinimas (pirštukų pratimai);
- fiziologinio ir kalbinio kvėpavimo mokymas (kvėpavimo mankšta, pūtimo pratimai);
- balso lavinimo pratimai.

Dizartrijos šalinimo sistemą apima: taisyklingos garsinės kalbos fonetinių garsų vaizdinių suvokimo formavimas, taisyklingos garsų artikuliacijos mokymas, įtvirtinimas, aiškios, išraiškingos kalbos formavimas.